

Про результати дослідження

«Стан національно-патріотичного виховання учнівської молоді м. Києва»

*Суліменко І. Д., методист з психології відділу
аналітики та освітніх інновацій Центру
науково-освітніх інновацій та моніторингу*

12 листопада 2014 р. Центром науково-освітніх інновацій та моніторингу було досліджено стан національно-патріотичного виховання учнівської молоді м. Києва.

У дослідженні взяли участь понад три тисячі респондентів – учні 9-х та 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів столиці. Статистична похибка становить 1,8 %.

Стенфордська енциклопедія філософії визначає патріотизм як любов, прихильність до певної країни, відчуття ототожнення з країною, особливе ставлення до благополуччя та готовність до самопожертви заради благополуччя країни.

Ми визначаємо патріотизм як активну направленість особистості на встановлення тісних зв'язків з культурним, економічним і політичним життям країни, налаштованість громадянина активно впливати на її розвиток.

Важливо розрізнити поняття «патріотизм» і «націоналізм», хоча на практиці їх часто важко відрізнити. Необхідно зазначити, що патріотизм, на відміну від націоналізму, не є ідеологією. Центральною категорією патріотизму є «країна», а не «нація». Таким чином, патріотизм є більш «відкритим» терміном, дефініцією, яка передбачає більш широку інтерпретацію.

Дослідження було спрямоване на вивчення громадської думки серед старшокласників м. Києва щодо їх ставлення до країни, державних і неофіційних символів України; рівня самоідентифікації і толерантності. Окремо вивчалось питання, чи пов'язують молоді люди свої життєві перспективи з Україною.

Період юності є, мабуть, найбільш визначальним у психосоціальному розвитку людини. У віковий період 15–17 років формується ідентичність,

окреслюються життєві плани. Саме тому дослідження серед даної вікової категорії великою мірою можна вважати прогностичним.

Слід констатувати, що загалом молодь столиці налаштована патріотично. Згідно з результатами опитування 95% респондентів самоідентифікувалися як українці, хоча з великою долею вірогідності можна припустити, що, крім етнічних українців, до цієї групи увійшли й інші етноси. Пишаються своєю національною приналежністю 88%.

Гордість за Україну як державу відчуває 71,8% опитаних, вважають себе патріотами 68,5%. Так, 61% учнів відмічають, що їх рівень патріотизму зріс у зв'язку з військовою агресією з боку РФ, 29% констатують, що зріс частково.

Досліджувалося ставлення учнів до мовного питання як маркера патріотичного налаштування особистості. Щодо вибору мови, то в житті та побуті українською і російською одночасно спілкуються 62 %, російській як мові спілкування надають перевагу 27%, виключно українською розмовляють 11 % опитаних. При цьому 90% учнів не вважають, що патріотом може бути тільки україномовний громадянин, що свідчить про значне перебільшення так званої «мовної проблеми», у всякому випадку серед опитаної вікової категорії.

Найбільш позитивні емоції в респондентів викликають Державний Гімн України, Державний Прапор України та вишиванка, яку 88% назвали символом української душі. Так, 58% учнів зазначили, що під час виконання національного гімну відчувають піднесення та єднання, 52% – гордість за Україну і лише піввідсотка відзначили, що не знають слів гімну України. До українського прапора 91% учнів ставиться позитивно і лише 8% – байдуже.

Особливої уваги заслуговує розподіл відповідей на питання «На Вашу думку, як можна підвищити рівень патріотизму сучасної молоді?» Найбільшу надію учні покладають на відродження національних традицій і звичаїв у родині. Загалом роль

сім'ї, родинних цінностей є стабільно високою і вагомою для української ментальності. Не є винятком і сучасні підлітки.

Вивчалось питання щодо життєвих перспектив молоді – чи пов'язують вони своє майбутнє з Україною. Більшість учнів (31%) готові переїхати до іншої країни лише на певний час, 23% не погодилися б на переїзд взагалі, 24% готові емігрувати за умови забезпеченості житлом і роботою і лише 3,6% бажають покинути Україну за будь-яких умов.

Уважають військову службу обов'язковою 44 % учнів, 34 % важко відповісти, проте 82% зауважили, що бути патріотом – це захищати Батьківщину зі зброєю в руках у разі зовнішньої військової агресії. При цьому 55% впевнені, що пішли б захищати країну в разі необхідності.